

# Keuzegids Masters: hoe werkt de ranking?

Een heldere vergelijking van verwante masteropleidingen. Dat wil de Keuzegids Masters de lezer bieden. Daarbij hoort ook een kwaliteitsbeoordeling, die uitmondt in de ranglijsten per vakgebied. Maar waarop zijn die ranglijsten gebaseerd? Wat zijn de bronnen en normen, en hoe wordt er gewogen? Hier een toelichting op onze methodiek. In acht stappen.

## 1. Indeling verwante opleidingen

Wij vergelijken opleidingen per discipline. In grote vakgebieden is er zelfs onderscheid naar subdiscipline, of tussen doorstroommasters en onderzoeksmasters. Voor deze vergelijking per groep verwante opleidingen zijn twee belangrijke argumenten:

- ◆ *Behoefte.* Studenten maken, zeker in deze fase, hun keuze binnen een bepaald vakgebied. Op dat niveau moet er dus ook vergeleken worden. Een alfabetische ordening, zoals we in sommige gidsen aantreffen, helpt misschien bij het opzoeken maar niet bij een kritische vergelijking.
- ◆ *Vergelijkbaarheid.* Er zijn tussen disciplines ook verschillen in onderwijscultuur, in type student en ook in verwachtingen en normen voor 'goed onderwijs'. Binnen één discipline zijn opleidingen op deze punten beter vergelijkbaar, is uit analyses gebleken. Ook in dit opzicht is het dus eerlijker om ranglijsten per discipline te maken.

Toch is de indeling in verwante opleidingen niet altijd en overal vanzelfsprekend. Ten eerste blijken er fouten en inconsequenties te zitten in de 'studiecodes' van ons bronbestand - de landelijke database studiekeuzeinformatie. Zo staat een opleiding "information law" onder de sociologische opleidingen. Het zal duidelijk zijn dat het juridische domein passender is.

Maar er zijn ook lastiger indelingskwesties. Waar houdt kunstgeschiedenis op en beginnen kunstbeleid en kunstwetenschap? Of: moet nanotechnologie bij techniek of bij natuurkunde?

Ook de gidsredactie is op dit onderdeel zeker niet onfeilbaar. Heb je dus suggesties voor aanpassing van de discipline-indeling, mail dan naar de redactie: [info@keuzegids.org](mailto:info@keuzegids.org)

## 2. Geen feiten, wel oordelen

In onze andere gidsen is de ranking gebaseerd op een combinatie van feiten en oordelen. Bij de mastergids bleek het gebruik van 'feiten' helaas niet mogelijk:

- ◆ De universiteiten zijn tot nu toe niet in staat geweest om uitval- en successtatistieken over hun masters te publiceren. Op deze korte termijn was hier ook voor de gidsredactie niets aan te doen. Wij hebben er van afgezien om alleen voor een klein aantal hbo-masters deze cijfers op te nemen.
- ◆ Er waren wel cijfers beschikbaar over groepsgroottes en contacturen, uit schattingen van studenten. Maar voor de masteropleidingen, met hun vaak meer individuele onderwijs, hebben deze cijfers een lagere relevantie dan bij de bachelors. Ze zijn in deze gidseditie niet gebruikt.

Voor deze mastergids hebben wij de ranking daarom gebaseerd op twee sets oordelen: de studentenoordelen, en de expertoordelen – afkomstig uit visitatierapporten die zijn opgesteld in het kader van de accreditatie.

## 3. Studentenoordelen: bron, hoofdissues

In de "ranglijst"-tabellen worden 10 kolommen met 'studentenoordelen' weergegeven. Deze oordelen zijn gebaseerd op tien 'clusterscores', dwz de scores op tien hoofdissues van de betreffende opleiding in de Nationale Studentenenquête (NSE), in een van de laatste vier enquêtejaren.

Elke clusterscore is gebaseerd op de rapportcijfers die studenten hun opleiding hebben gegeven op drie tot vijf deelaspecten. De score voor 'docenten' is bijvoorbeeld gebaseerd op oordelen over hun vakdeskundigheid, hun didactische kwaliteit en de kwaliteit van de feedback die ze geven.

Voor meer informatie over de aanpak van de NSE, zie [www.studiekeuzeinformatie.nl](http://www.studiekeuzeinformatie.nl). Informatie over de enquêtejaren 2008 is op aanvraag beschikbaar bij het Centrum Hoger Onderwijs Informatie (C.H.O.I.) Dit bureau maakt voor opleidingen en instellingen ook speciale benchmarkrapporten op basis van de studentenoordelen.

#### 4. Studentenoordelen: normen

De originele studentenoordelen zijn gegeven als rapportcijfers, dus scores op een tienpuntsschaal. Gemiddeld over alle vragen en alle deelaspecten en alle opleidingen geven masterstudenten door de jaren heen steeds een cijfer dat dicht bij de zeven ligt. Bij de WO-masters zijn de scores gemiddeld iets hoger (7,1) dan in het hbo (6,9).

Ook lopen de scores uiteen per hoofdissue. Zo krijgen WO-masters recent een gemiddelde 7,7 voor de inhoud van het programma, en een cijfer 6,8 voor de aspecten communicatie, loopbaanvoorbereiding en studeerbaarheid.

Daarnaast zijn er ook tussen de enquêtejaren soms flinke verschillen in oordeelspatroon. Zo daalde het gemiddelde rapportcijfer van de WO-masters voor de aansluiting op de vooropleiding van 7,3 in 2008 naar 6,9 in 2009. Tegelijk steeg de score voor de inhoud van het programma van 7,5 naar 7,7. Deze verschillen en variaties in rapportcijfer worden voor een deel veroorzaakt door veranderingen in enquêtemethode en vraagstelling tussen de jaren. De rapportcijfers van verwante opleidingen in verschillende jaren zijn daardoor lastig met elkaar te vergelijken.

Mede vanwege dit vergelijkingsprobleem worden alle rapportcijfers uit de NSE voor de Keuzegids gestandaardiseerd en getransformeerd naar een vijfpuntsschaal. Deze transformatie werkt met het volgende principe:

Score	Klassenaam	Symbol	Van	Tot	% v. WO-masters	Voorbeeld 2008
1	Zwakste groep	--	0	$\mu - 1,5^* \sigma$	5 %	< 7,0865
2	Benedengemiddeld	-	$\mu - 0,5^* \sigma$	$\mu - 0,5^* \sigma$	21 %	7,0865 tot 7,3910
3	Gemiddeld	o	$\mu + 0,5^* \sigma$	$\mu + 0,5^* \sigma$	39 %	7,3910 tot 7,6954
4	Bovengemiddeld	+	$\mu + 0,5^* \sigma$	$\mu + 1,5^* \sigma$	27 %	7,6954 tot 7,9999
5	Sterkste groep	++	$\mu + 1,5^* \sigma$	10	7 %	> 7,9999

Hierin is  $\mu$  = het steekproefgewogen\* landelijk wo-gemiddelde *in het betreffende jaar*, en  $\sigma$  = de standaarddeviatie van de scores per opleiding op het betreffende issue.

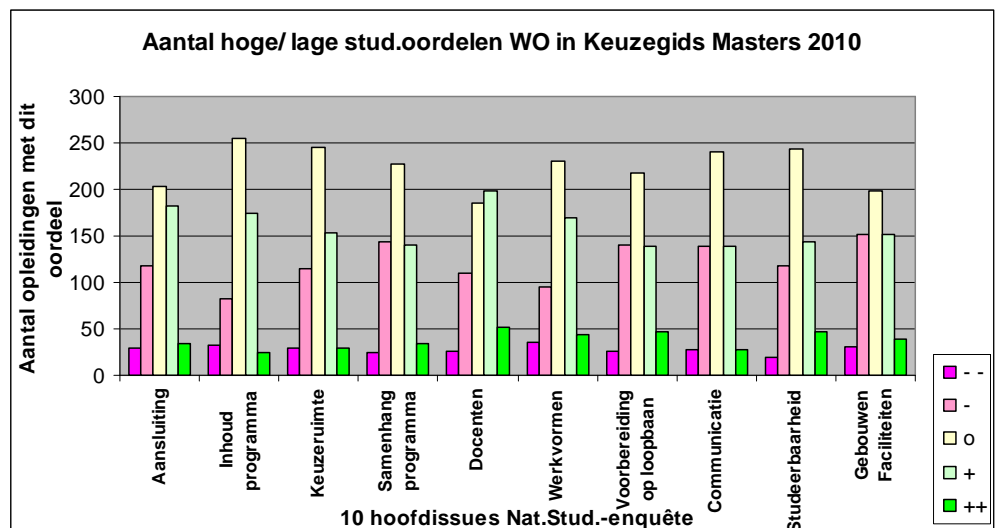
*\*) In 2009 is bij vier universiteiten geen steekproef maar de hele populatie benaderd. Om onevenredige invloed van die instellingen op het landelijke gemiddelde te voorkomen, is de steekproef gemaximeerd op 75.*

De frequentieverdeling van de oordelen is enigszins scheef: 34 procent van de opleidingen scoort + of ++, terwijl maar 26 procent een '-' of -- scoort. De verklaring van deze schijnbare tegenstrijdigheid is dat goede opleidingen gemiddeld kleinschaliger zijn.

Overigens is de hierboven beschreven transformatiemethode bij de WO-masters apart uitgevoerd voor de enquêtes van 2009, 2008 en de combinatie van 2006 en 2007. Bij de HBO-masters was het aantal onderzochte

opleidingen te klein voor een dergelijke opsplitsing naar enquêtejaren.

Deze grafiek laat de kansverdeling van de vijf scores van alle WO-masters zien, voor elk van de tien hoofdissues van kwaliteit.



#### 5. Expertoordelen: bron en issues

De hier gebruikte oordelen zijn ontleend aan de visitatie- of VBI-rapporten die zijn opgesteld in het kader van de accreditatie van opleidingen. Alle rapporten zijn te vinden op [www.nvao.nl](http://www.nvao.nl) onder "beoordeelde opleidingen".

In de visitatierapporten worden in totaal 21 'facetten' van kwaliteit beoordeeld. Veel hiervan worden ook al beoordeeld in de Nationale Studenten Enquête. De Keuzegidsredactie heeft voor de ranglijst-tabellen speciaal die facetten geselecteerd die beter door experts beoordeeld kunnen worden dan door studenten. Het betreft:

- 1.2. Ambitie (=niveau doelstellingen)
- 2.1. Programma voldoet aan eisen hbo-/wo-niveau
- 3.1. Het personeel voldoet aan eisen hbo-/wo-niveau
- 3.3. Algehele kwaliteit van het personeel.
- 6.1. Gerealiseerd niveau afgestudeerden.

## **6. Expertoordelen: normen**

De genoemde vijf oordelen uit de visitatierapporten worden in de Keuzegids Masters, zonder enige transformatie, direct vertaald in waardes en symbolen:

Oordeel VBI-rap	Waarde in Kgidsranking	Symbool in Keuzegids	Komt hoe vaak voor?
Onvoldoende	2	-	0,2%
Voldoende	3	o	52%
Goed	4	+	44%
Uitstekend	5	++	3,8%

*Deze percentages moeten nog gecheckt!!*

Merk op dat hier geen sprake is van een volledig gebruikte vijfpuntsschaal: de 1 ontbreekt, en de 2 is uiterst zeldzaam. De Keuzegidsredactie kan dit echter niet veranderen.

## **7. Weging, totaalscore**

De berekening van de totaalscore sluit zo direct mogelijk aan bij de presentatie in de tabel. Alle 15 getoonde kolommen wegen daarom even zwaar mee in de berekening van de totaalscore. Ofwel: de 10 studentenoordelen krijgen als groep een weging van 66,7% en de expertoordelen een weging van 33,3%.

Om tot een score te komen op een schaal van 20 tot 100, is een kleine transformatie toegepast:

- alle punten uit de vijftien kolommen worden bij elkaar opgeteld
- deze score wordt vermenigvuldigd met 4/3

Op deze manier heeft een opleiding met louter '++' scores precies 100 punten. De onderkant van de schaal wordt overigens weinig gebruikt, doordat de visitatiescores niet of nauwelijks negatief kunnen zijn. Voor een eerlijke vergelijking tussen verwante opleidingen is dit geen bezwaar.

## **8. Ranking 'beste masterinstellingen'**

Deze berekening is uitgevoerd volgens een aloude principe van de Keuzegids, maar de uitvoering ervan moest wel aangepast worden aan de beperkingen van beschikbare gegevens.

Principe:

- a. Bepaal *per discipline* het landelijk gemiddelde van de totaalscores
- b. Bereken van alle opleidingen hoeveel ze afwijken van dit disciplinagemiddelde => *verschilcores*.
- c. Bereken voor elke instelling het gemiddelde van de verschilcores van haar opleidingen
- d. Tel deze gemiddelde verschilscore op bij het getal 60.

Deze berekeningswijze levert een 'voor discipline-effecten gecorrigeerde' instellingscore op.

De uitvoering van de berekening kende in de Mastergids 2010 wel twee beperkingen:

- Het bleek niet mogelijk, bij stap (a) en (c) een *gewogen* gemiddelde te berekenen, met een weging op basis van instroom of populatie van de opleiding. Laatstgenoemde cijfers bleken in de

gebruikte bron (Database studiekeuzeinformatie) onvolledig en onbetrouwbaar. Berekend zijn daarom 'platte' gemiddeldes, waarbij elk oordeel in een tabel van de Keuzegids Maters even zwaar meetelt voor zowel landelijk gemiddelde als instellingsscore.

- Een relatief groot aantal masters is nog niet beoordeeld.

Om deze redenen is geen volledige ranglijst van masterinstellingen gepubliceerd, maar zijn op pagina 10 van deze Keuzegids alleen de instellingen vermeld die zich voldoende duidelijk, in positieve of negatieve zin, onderscheiden van het landelijke gemiddelde.